

Vaste Commissie voor Taaltoezicht
Warandeborg 4 – 1000 BRUSSEL

Brussel, 25 september 2017

Uw brief van: 20/07/2017

Uw kenmerk:

Ons kenmerk: 49.231/I/PN

[...]

[...]

Betreft: voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de rijopleiding en het rijexamen van categorie van motorvoertuigen B

Mevrouw de gewestelijke staatssecretaris,

In zitting van 22 september 2017 onderzocht de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT), in verenigde afdelingen, uw vraag om advies over het voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de rijopleiding en het rijexamen van categorie van motorvoertuigen B.

1 Strekking van het voorontwerp van besluit

Dit voorontwerp van besluit heeft tot doel de reglementering van de rijopleiding en rijexamens van categorie van motervoertuigen B in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Sinds de zesde staatshervorming is dit een bevoegdheid van de gewesten (zie: artikel 6, § 1, XII, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen).

Drie artikelen van dit voorontwerp van besluit hebben betrekking op de toepassing van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken (SWT). Artikel 3.1.4 geeft ten eerste de mogelijkheid om bijgestaan te worden tijdens het theoretisch examen door een tolk. Artikel 3.2.3 verleent deze mogelijkheid tijdens het praktische examen. Tot slot regelt artikel 4.2.1 de samenstelling van de beroepscommissie waarbij een kandidaat een beroep kan instellen tegen mislukkingen van het praktische examen, en het bewijs van taalkennis door de leden van deze beroepscommissie.

2 Tekst van de ontworpen artikelen

Artikel 3.1.4 van het voorontwerp van besluit bepaalt het volgende:

“Een kandidaat die het Nederlands of het Frans niet machtig is, mag het theoretisch examen afleggen, bijgestaan door een tolk voor de talen Nederlands, Frans, Duits of Engels door het examencentrum¹. De tolk wordt in alle gevallen door de kandidaat vergoed en mag geen betrekking uitoefenen in een erkende rijsschool of op welke wijze ook professionele scholing geven.

¹ De VCT merkt op dat de zin in de Franstalige versie niet overeenkomt met deze in de Nederlandstalige versie. Zo ontbreekt het woord ‘Nederlands’ in de Franstalige versie.

(...)

Deze examens mogen derwijze georganiseerd worden dat meerdere kandidaten die eenzelfde taal spreken en verstaan, kunnen samengebracht worden; het examen mag niet meer dan twee maanden na de inschrijving plaatshebben.”

Artikel 3.2.3, eerste lid, van het voorontwerp van het besluit bepaalt verder het volgende:

“Een kandidaat die het Nederlands of het Frans niet machtig is, mag het praktische examen afleggen, bijgestaan door een tolk voor de talen Nederlands, Frans, Duits of Engels die door hem onder de beëdigde vertalers wordt gekozen. De tolk wordt in alle gevallen door de kandidaat vergoed en mag geen betrekking uitoefenen in een erkende rijkschool of op welke wijze ook professionele scholing geven.”

Artikel 4.2.1 van het voorontwerp van het besluit bepaalt tot slot het volgende:

“De beroepscommissie bestaat uit een kamer voor de examens die in de Franse taal en een kamer voor de examens die in de Nederlandse taal zijn afgelegd.

Elke kamer is samengesteld uit drie leden. (...)

De leden die de Franstalige kamer samenstellen, tonen door hun diploma aan dat ze hun examens in het Frans hebben afgelegd. De leden die de Nederlandstalige kamer samenstellen, tonen door hun diploma aan dat ze hun examens in het Nederlands hebben afgelegd. De leden van de Franstalige of Nederlandstalige kamer kunnen hun taalkennis eveneens aantonen door middel van een bewijs van taalkennis in overeenstemming met artikel 7, eerste lid, van het koninklijk besluit van 8 maart 2001 tot vaststelling van de voorwaarden voor het uitreiken van de bewijzen omtrent de taalkennis voorgeschreven bij artikel 53 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken samengevat op 18 juli 1966 of artikel 43*quinquies*, § 1, vierde lid van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van de talen in gerechtszaken of door middel van gelijkwaardig bewijs. (...)”²

3 Jurisprudentie van de VCT

Artikel 3.1.4 en artikel 3.2.3 van het voorontwerp van het besluit zijn gelijkaardig, respectievelijk, aan artikel 32, § 3, en artikel 39, § 8, van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs, die bepalen dat de kandidaat die, noch het Frans, noch het Nederlands, noch het Duits machtig is, het betrokken examen mag afleggen bijgestaan door een tolk.

In haar advies nr. 38.017 van 13 december 2007 heeft de VCT het volgende geoordeeld:

“De VCT stelt vast dat de basiswet van het voornoemd koninklijk besluit van 23 maart 1998, meer bepaald de wet van 16 maart 1968 betreffende het wegverkeer, geen enkele bepaling bevat betreffende de organisatie van examens voor het verkrijgen van het rijbewijs in een andere taal dan de landstalen.

² De VCT merkt op dat er zich in de Franstalige versie grammaticale anomalieën bevinden en dat deze niet overeenkomt met de Nederlandstalige versie.

Aangezien het gebruik van de talen tijdens deze examens niet door een andere wet geregeld wordt, valt dit onder de toepassing van de SWT.

De centra voor theoretische en praktische examens moeten beschouwd worden als diensten in de zin van artikel 1, § 1, tweede zin SWT. Die wetten regelen het gebruik van de drie talen: Nederlands, Frans en Duits.

Wat de examens met een tolk betreft, oordeelt de VCT, met eenparigheid van stemmen min 2 tegenstemmen van leden van de Nederlandse afdeling, dat het basisprincipe van de SWT, meer bepaald het gebruik van een van de drie landstalen gerespecteerd wordt en dat de aanwezigheid van een tolk dit standpunt niet wijzigt.

(...)

Wat de organisatie van examens met voorvertaalde vragen (in ontwerpstadium), is de VCT, met eenparigheid van stemmen min 2 tegenstemmen van leden van de Nederlandse afdeling, echter van oordeel dat, in de mate dat dit examen rechtstreeks in een vreemde taal verloopt, het basisprincipe van de SWT, meer bepaald het gebruik van een van de drie landstalen, niet meer gerespecteerd wordt.”

In haar advies nr. 42.122 van 22 juni 2011 heeft de Nederlandse afdeling van de VCT deze rechtspraak bevestigd en bijkomend erop gewezen dat het organiseren van de rijexamens in een andere dan één van de drie landstalen, wél in strijd is met de bepalingen van de SWT.

4 Opmerkingen bij de artikelen 3.1.4 en 3.2.3 van het voorontwerp van besluit

De erkende centra voor de organisatie van de theoretische en praktische rijexamens met het oog op het behalen van het rijbewijs dienen beschouwd te worden als diensten in zin van artikel 1, § 1, 2° en § 2, lid 1 SWT, *in casu* rechtspersonen die belast zijn met een taak die de grenzen van een privaat bedrijf te buiten gaat en die de wet of de openbare machten hun hebben toevertrouwd in het belang van het algemeen (zie: VCT-adviezen nrs. 42.122 van 22 juni 2011; 45.073 van 13 december 2013).

Daar zij niet onder het gezag van een openbare macht staan, zijn zij niet onderworpen aan de bepalingen die in de SWT betrekking hebben op de organisatie van de diensten, op de rechtspositie van het personeel en op de door dit laatste verkregen rechten (zie: art. 1, § 2, tweede lid SWT).

De SWT is enkel van toepassing binnen het kader en perken van de hun opgedragen taak.

De VCT stelt vast dat de bevoegdheid tot de organisatie en erkenningsvoorwaarden van rij scholen en examencentra werd overgedragen aan de gewesten, die als enige bevoegd zijn om de examencentra te erkennen. Derhalve dient er inzake de toepassing van het taalgebruik in bestuurszaken verwezen te worden naar de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen voor het Vlaamse en Waalse Gewest en naar de wet van 16 juni 1989 houdende diverse institutionele hervormingen (W. Brussel I.H.) voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De VCT heeft in haar advies nr. 47.237 van 5 februari 2016 op dezelfde wijze geadviseerd over de taalregeling bij erkende opleidingscentra en opleidingsprogramma's aangaande het goederenverkeer.

Overeenkomstig artikel 32, § 1 W. Brussel I.H. is de bestuurstaal het Nederlands of het Frans voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Bijgevolg moeten de erkende centra voor organisatie van de theoretische en praktische rijexamen de examens in het Nederlands en in het Frans organiseren.

De VCT oordeelt dat het houden van examens met een tolk de regels van de W.Brussel I.H., namelijk het gebruik van het Nederlands en Frans, respecteert, en dat de aanwezigheid van een tolk dit standpunt niet wijzigt.

De VCT wil hierbij wel benadrukken dat de erkende centra voor organisatie van de theoretische en praktische rijexamens de examens zo moeten organiseren opdat de examens in beide talen op gelijke wijze worden behandeld. Dit houdt onder meer in dat een kandidaat niet feitelijk verplicht mag worden om zijn examen af te leggen bijgestaan door een tolk, omdat er voor de examens in zijn taal significant minder plaatsen beschikbaar zijn dan in de andere taal. Aangezien de mogelijkheid van het bijstaan door een tolk voor de talen Nederlands en Frans mogelijk wel kan leiden tot een schending van de gelijke behandeling van de beide talen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, lijkt het de VCT niet aangewezen om deze mogelijkheid in te schrijven in het voorontwerp van besluit.

Tot slot wil de VCT ook opmerken dat in geen enkel geval het examen kan worden afgelegd in een andere taal dan het Nederlands of het Frans.

5 Opmerkingen bij artikel 4.2.1 van het voorontwerp van besluit

De beroepscommissie vermeld in artikel 4.2.1 is een onderdeel van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel Mobiliteit.

In deze dienst kan niemand overeenkomstig artikel 32, § 1, tweede lid W.Brussel I.H. tot een ambt of een betrekking benoemd of bevorderd worden, tenzij hij het Nederlands of het Frans kent. De kennis van deze taal moeten worden vastgesteld overeenkomstig artikel 15, § 1, derde lid SWT: uit zijn diploma's en studiegetuigschriften moet de kandidaat aantonen dat hij zijn onderwijs heeft genoten in het Nederlands of in het Frans.

Bij ontstentenis van een dergelijk examen of diploma moet de taalkennis vooraf door een examen worden bewezen. De regeling van dit examen wordt beschreven in artikel 7 van het koninklijk bewijs van 8 maart 2001 tot vaststelling van de voorwaarden voor het uitreiken van de bewijzen omtrent de taalkennis voorgeschreven bij artikel 53 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken samengevat op 18 juli 1966 (KB 8 maart 2001).

Artikel 32, § 1, derde lid W.Brussel.I.H. verklaart dat hoofdstuk V, afdeling 1 van de SWT van toepassing is op de diensten van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

In overeenstemming met artikel 43, § 1 SWT is de beroepscommissie ingedeeld in een Nederlandstalige en een Franstalige kamer. Deze kamers kunnen enkel bestaan uit de personen die aan hand van het opgelegde diploma hebben aangetoond dat zij het onderwijs hebben genoten in de taal van de kamer, of zij die de kennis van de betrokken taal hebben bewezen aan hand van het examen beschreven in artikel 7 KB 8 maart 2001 (zie: artikel 43, § 4 SWT).

In kader van de SWT en de W.Brussel.I.H. is de taal waarin het onderwijs is genoten, relevant en niet de taal waarin de examens zijn afgelegd. Daarom is het aangewezen om de zinssnede “dat zij hun examens in (een bepaalde taal) hebben afgelegd³” te vervangen door de zinssnede “dat zij hun onderwijs in (een bepaalde taal) hebben genoten”.

Indien de leden hun onderwijs hebben genoten in een andere taal dan deze van de betrokken afdeling, kunnen zij overeenkomstig artikel 15, § 1, derde lid SWT door middel van een taalexamen de kennis van de taal van de afdeling bewijzen. Deze kennis kan echter enkel bewezen worden door het examen beschreven in artikel 7 KB 8 maart 2001. De taalkennis kan niet worden bewezen door examens beschreven in een andere wet dan de SWT of andere koninklijk besluiten dan het KB 8 maart 2001.

Om deze reden dient de zinssnede “artikel 43*quinquies*, § 1, vierde lid van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van de talen in gerechtszaken of door middel van gelijkwaardig bewijs” in het voorgestelde artikel 4.2.1 te worden weggelaten.

Tot slot is het enigszins aangegeven om de conformiteit tussen de Nederlandstalige en de Franstalige tekstversie op hun juiste vertaling na te lezen.

Met bijzondere hoogachting,

De Voorzitter,

[...]

³ *Idem*